
МАТЕРІАЛИ

УДК 78.03.072.2/3:780.616.432](477.83/.86)"19"(044+092):303.446.4

DOI <https://doi.org/10.32782/2224-0926-2026-1-56-12>

Горак Яким Романович
кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри теорії музики,
Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка;
старший науковий співробітник,
Меморіальний музей С. Людкевича у Львові
<https://orcid.org/0000-0003-0707-8751>

**РОМАН САВИЦЬКИЙ І СТАНІСЛАВ ЛЮДКЕВИЧ:
КОНТАКТИ У СВІТЛІ ЕПІСТОЛЯРНІО ТА ДОКУМЕНТІВ**

Постать Романа Івановича Савицького (1907–1960) – знаного українського піаніста, музичного педагога, громадського діяча і музичного критика – відома в українській музичній культурі серед плеяди галицьких музичних діячів, які в 20–30-тих роках ХХ століття розбудовували і утверджували музичний професіоналізм у різних ділянках тогочасного музичного життя Галичини. У тій плеяді Р. Савицький (фото 1) постійно співпрацював з українськими композиторами як у музично-громадській, адміністративній, так і в творчій, музично-виконавській діяльності. В наявній літературі серед контактів піаніста з композиторами найбільше висвітлюються взаємини Р. Савицького з Василем Барвінським – його учителем у Львівському Вищому музичному інституті, твори якого виконував впродовж цілого життя і був неперевершеним їх інтерпретатором, та Нестором Нижанківським – приятелем по навчанню у Празькій консерваторії та по праці у згаданому львівському інституті, окремі твори якого Р. Савицький також виконував.

Контакти ж піаніста зі Станіславом Людкевичем згадуються хіба принагідно, фрагментарно, здебільшого у вигляді цитування людкевичевих рецензій на виступи Р. Савицького¹. Проте документальних слідів багатолітніх (щонайменше майже 20-літніх) їх контактів є чимало. В домашньому архіві С. Людкевича знаходиться 15 нотних видань і 29 книжок, належність яких піаністові документована його підписом чи печаткою на титульній сторінці чи обкладинці. Шлях потрапляння цих видань до домашнього архіву С. Людкевича достеменно нез'ясований: цілком ймовірно, що вони були передані композиторові піаністом на зберігання або віддані під час виїзду за кордон.

Також зберігаються: групові фото (3 штуки) періоду 1931–1940 років, де разом зазначені С. Людкевич та Р. Савицький; програмки пописів учнів Вищого Музичного Інституту (3 штуки) періоду 1926–1927 років, в яких серед виступаючих учнів значиться ім'я Р. Савицького; програмка Шевченківського концерту у Перемишлі 1934 р. за участю піаніста. Серед рукописів є 3 листи Р. Савицького до С. Людкевича, що охоплюють період 1932–1933 років і один лист Р. Савицького до В. Барвінського з 1927 р.

¹ Характерні щодо цього джерела: Медведик П. Діячі української музичної культури (матеріали до біо-бібліографічного словника). *Записки НТШ*. Том ССХХХІІ: Праці Музикознавчої комісії. / Ред. О. Купчинський, Ю. Ясинівський. Львів : НТШ, 1996. С. 531–532; Лабанців-Попко З. Сто піаністів Галичини. Львів, 2008. С. 114–117.

Значною є низка рукописних та збережених машинописних документів: звіт Р. Савицького як очільника Самбірської філії про діяльність філії, супровідний лист інспектора С. Людкевича до Міністерства Віросповідання і Народної Освіти у Варшаві до надіслання звітів діяльності філій за 1932/1933 навчальний рік та документів про професійну кваліфікацію педагогів (серед яких і Р. Савицький) Вищого музичного інституту; лист СУПРОМу до Стрийської філії з 1939 р. Повні тексти перелічених листів і документів з належним науковим апаратом долучаємо в додатках до цієї статті. Крім того, зберігся зошит з рукописом Р. Савицького «Спис учнів»² з виписаними фортепіанним педагогом характеристиками своїх учнів у музичному інституті.

Фото 1. Роман Савицький

С. Людкевич мав нагоду пізнати Р. Савицького, коли той був учнем Вищого музичного інституту у Львові, навчаючись по класу фортепіано у директора інституту Василя Барвінського. Зокрема, 24–25 червня 1926 р. Р. Савицький виступав на річному пописові учнів інституту. Враження від концерту С. Людкевич виклав в опублікованій у той період рецензії «З музичного руху. Пописи елевів Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка», де дав таку узагальнюючу характеристику учням-піаністам: «Особливо гарно запрезентувалися цього року квантитативно і квалітативно вищі роки фортепіано. Майже всім елевам дотичних років (Д. Гординська, Р. Савицький, І. Любчаківна, О. Левицька) можна би віщувати більшу або меншу піаністичну кар'єру із застереженням, що не стануть у половині важкої дороги, яку сьогодні мусить перебути всякий сьак-так реномований піаніст»³. Характеристика стала пророчою, даною в аванс, і своєю подальшою піаністичною кар'єрою Р. Савицький цілком виправдав її.

На засіданні Виділу Музичного товариства ім. М. Лисенка 30 серпня 1926 р. обговорювалася кандидатура Р. Савицького, учня 7-го року на той час, на отримання стипендії ім. А. Вахнянина⁴. На наступному засіданні 18 жовтня 1926 р. стипендію було поділено між Р. Савицьким та О. Левицькою⁵.

² Меморіальний музей Станіслава Людкевича у Львові (далі – ММСЛ). Інвентарний № 4283.

³ Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи / Упоряд., редакція, переклади, примітки З. Штундер. Том 2. Львів : Видавництво М. Коць, 2000. С. 500.

⁴ Книга протоколів Музичного товариства ім. Миколи Лисенка (1922–1939 рр.). / Підготовка текстів, коментарі, післямова Я. Горака. Львів : Апріорі, 2019. С. 68.

⁵ Книга протоколів... С. 70.

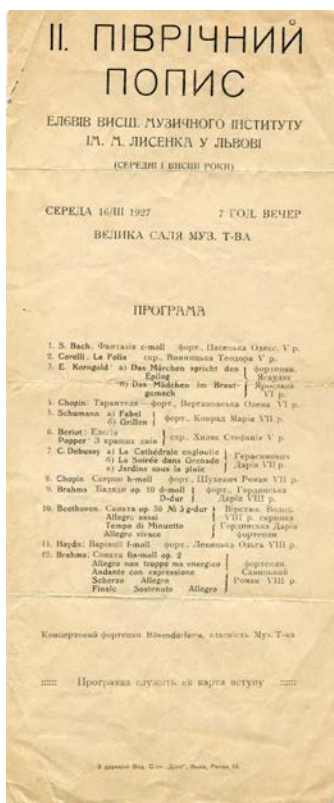

Фото 2. Програма II піврічного попису учнів Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка у Львові, який відбувся 16 березня 1927 р.
З фондів Меморіального музею Станіслава Людкевича у Львові

Виступав Р. Савицький і в наступному, 1927 році: на II піврічному пописі учнів середніх і вищих років, що відбувся 16 березня⁶, він виконав повністю сонату f-moll Й. Брамса, а на III річному пописі елевів 28 червня – скерцо h-moll Ф. Шопена⁷. Програмки цих заходів збереглися в архіві С. Людкевича.

До часу навчання Р. Савицького в інституті стосується і лист учня-піаніста до свого педагога – Василя Барвінського, позначений 1927 роком – роком закінчення піаністом навчання в Музичному інституті (він поданий № 1 у рубриці документів у додатку до цієї статті). У листі Р. Савицький пояснює, що не прибув на заняття до професора, бо підготовляв до іспиту в музичному інституті свою «стриєнку» – родичку по батькові (дружину батькового брата). З'ясувати персоналію, на жаль, не вдалося, оскільки відсутні дослідження про родину Савицьких⁸.

По завершенні чотирьох років навчання в Інституті у класі В. Барвінського, за фінансової підтримки Андрея Шептицького, Р. Савицький виїздить до Праги, де продовжує

⁶ ММСЛ. Інв. № 2525.

⁷ ММСЛ. Інв. № 2523.

⁸ З праці Д. Блажейовського «Історичний шематизм Перемиської єпархії з включенням Апостольської адміністрації Лемківщини (1828–1939)» (Львів: Каменярь, 1995. С. 831) маємо детальні відомості лише про батька піаніста – священника Івана Савицького (1883–1920).

навчання у консерваторії, а 1928 р. вступає до «Школи Майстрів», в якій навчається до 1932 р. під керівництвом Вілема Курца. Повернувшись 1932 р. до Галичини сформованим музикантом і досвідченим піаністом, активно включається в музичне життя краю.

Бажаючи виступити з першим сольним концертом у Львові, Р. Савицький подавав прохання до Виділу Музичного товариства ім. М. Лисенка про надання йому залу Музичного товариства безплатно. Подання було розглянуто на засіданні Виділу 6 вересня 1932 р. за присутності С. Людкевича і віддано зал піаністові за півціни⁹. Дохід з львівського концерту не покрит, однак, видатків і Виділ Музичного товариства ім. М. Лисенка на засіданні 20 жовтня 1932 р. подарував піаністові другу половину платні¹⁰.

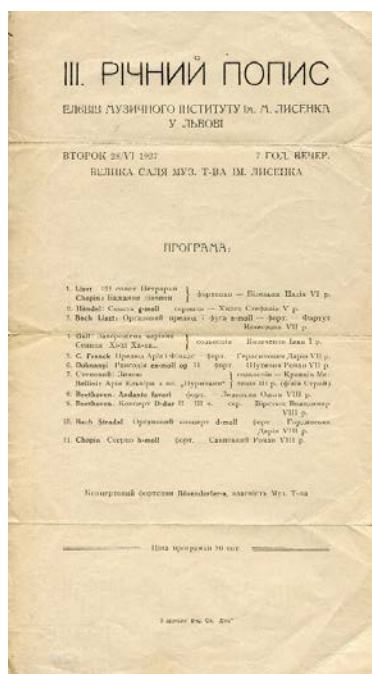

Фото 3. Програма III річного попису учнів Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка у Львові, який відбувся 28 червня 1927 року.

З фондів Меморіального музею Станіслава Людкевича у Львові

Про дебютний виступ піаніста у Львові, що відбувся 6 жовтня 1932 р. у залі Музичного товариства ім. Лисенка, С. Людкевич опублікував у газеті «Діло» рецензію «Фортепіанний концерт Р. Савицького», давши в ній доволі детальну характеристику піаніста: «П[ан] Савицький є уродженим піаністом, а саме у значенні технічній; він умів легко засвоїти собі всі високі технічні вимоги, що їх нині ставлять до піаніста: тугу пальцівку, як і тонкі нюанси удару, пластичну та прецизійну ритміку й динаміку, спосібну до контрастових ефектів, укінці прецизійну педалізацію. З усім тим лучиться у нього добра і певна пам'ять, психічна погода, свободний (не переборщений) темперамент і шляхетний т.зв. піаністичний «Schnitt» чи «Schliff», конечний для віртуоза. З усіма тими прикметами п. Савицький явився так само дуже добрим бахістом і бетховеністом, якого трудний стиль

⁹ Книга протоколів... С. 235.

¹⁰ Книга протоколів... С. 243.

не всі піаністи вміють засвоїти, як і бездоганим виконавцем брильянтного стилю Ліста (концертний етюд f-moll, майже нечуване на концертах «Скерцо і марш»), а також поданого в наддатках Шопена (вальс As-dur і «Колисанка»). Тільки у «Симфонічних етюдах» Шумана піаніст почував себе, мабуть, трохи менше свobodно, і тому щодо інтерпретації деяких частин можна б мати деякі застереження, а питома технічна пластика п. Савицького в них не заблисла в тій мірі, як у інших творах»¹¹. Рецензент відзначає виконання сюїти К. Дебюссі та прелюдій В. Барвінського і бажає подальшого творчого успіху піаністові. Після публікації рецензії у листі від 5 січня 1933 р. (лист № 2 у рубриці листів нашої публікації) Р. Савицький подякував С. Людкевичу «за дуже добру і річеву рецензію, яку Ви неожидано скоро написали в [«] Ділі[»]». Запізніла подяка за рецензію на концерт була пов'язана з насиченим концертним графіком піаніста: після Львова концертна програма була повторена у Самборі та Станіславові, Стрию.

Молодий піаніст мав успіх і щасливу долю у музичних колах. Стрийська філія Музичного товариства ім. М. Лисенка запропонувала йому виступити з концертом у Стрию 5 листопада, крім того, підписала 1 листопада 1932 р. з ним контракт як педагогом фортепіано у філії. Про підписання контракту зі Стрийською філією Р. Савицький пише у листі до С. Людкевича від 5 січня 1933 р. Там, зокрема, він інформує кореспондента, що Виділ Стрийської філії мав звернутися до С. Людкевича у справі виділення Р. Савицькому учнів, бо, як пише автор листа, «ходить о се, щоб справа з формального боку була через Вас переведена». Деталь з листа свідчить не лише про пунктуальність і прискипливість Р. Савицького щодо документів, але й про вияв поваги до С. Людкевича, який має завізувати порядок документообігу. У Стрийській філії Р. Савицький пропрацював до 1938 року, доїжджаючи туди на заняття зі Львова.

Крім концертної діяльності, Р. Савицького зі С. Людкевичем пов'язувала у ті роки і справа ведення школи при філії Музичного товариства ім. М. Лисенка у Самборі. Ініціатива її відкриття виникла наприкінці 1927 р., ще до появи там Р. Савицького. На засіданні Виділу 23 січня 1928 р. про Самбірську філію говорилося вже як про створену, при якій функціонує школа з 15 учнями і директором якої став Ярослав Барнич¹². Звідомлення секретаря Музичного товариства за 1927–1928 навчальний рік дає таку картину розвитку філії: «Голова Філії п[ан] Ніжанковський, секретар А. Княжинський. Навчання в школі почалося 1 січня 1928 р. Управу обняв проф[есор] Ярослав Барнич. Зразу вписалося 14 елевів на науку гри на скрипках, що її уділяв п[ан] Барнич Я. Число елевів до червня змаліло на 6. В сьому році вписалося 8 елевів. Як свідчить звіт тамошньої Філії, Виділ поки що безуспішно бореться з байдужністю громадянства як що до самого Т[овариства], так і відносно школи»¹³. Однак школа перестала функціонувати через погану відвідуваність учнів, а згодом і виїзд Я. Барнича із Самбора¹⁴.

З появою Р. Савицького виникли надії на поновлення функціонування Самбірської школи. На засіданні Виділу Музичного товариства ім. М. Лисенка 10 вересня 1932 р. повідомлялося, що «Піаніст Савицький старається навести контакт з філією в Самборі

¹¹ Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи / Упоряд., редакція, переклади, примітки З. Штундер. Том 2. Львів : Видавництво М. Коць, 2000. С. 535.

¹² Книга протоколів... С. 109.

¹³ Книга протоколів... С. 124.

¹⁴ Звіт з діяльності Вишого Музичного Інституту ім. Лисенка і його філій (за р. 1929–1930). *Боян: місячник для організації укр. хорів*. 1930. № 4–5. Львів–Дрогобич, 1930. С. 57.

для відчинення там школи»¹⁵. Про організаційний стан філії на момент приходу туди Р. Савицького говорить перший зі збережених листів піаніста до С. Людкевича (№ 1 у рубриці листів у нашій публікації). З нього випливає, що голова філії Юліян Нижанківський виїхав із Самбора, а Ярослав Барнич, який переселився до Станіславова, розгубив усі необхідні документи. У листі Р. Савицький просить Інспектора надати необхідні для існування філії папери і формуляри, щоб створити керуючий Виділ, а також просить порад щодо дальшої діяльності і можливого приїзду до Самбора для поладження справи. З результату – філія запрацювала з початком 1932/1933 р. – здогадуємося, що С. Людкевич поміг Р. Савицькому. Згодом про те, що «у відновленій філії в Самборі ангажують як управителя й учителя фортеп'яно визнану силу п. Р. Савицького, який має за доїздом учити й у Стрию»¹⁶, згадує С. Людкевич у статті «З нашої музично-шкільної ділянки (філії Вищого музичного інституту ім. Лисенка)». Секретарський звіт за діяльність Товариства в 1931/1932 р. навчальному році теж зазначає, що «саме філія Товариства у Самборі заходиться біля зорганізування школи»¹⁷.

У домашньому архіві С. Людкевича зберігся автограф звіту Самбірської філії за рік 1932/33 («Instytut Muzyczny im Lyseńki we Lwowie, filia w Samborze. – Rok spraw. 1932/33») польською мовою, написаний Р. Савицьким як керівником філії та завізований інспектором С. Людкевичем (№ 3 у рубриці документів). З документа випливає, що в школі навчалося всього 18 учнів і проводилися лише класи фортеп'яно (вів Р. Савицький) та музично-теоретичних дисциплін (вела О. Козаковичева). Документ висвітлює також картину переведень учнів за станом здачі ними іспитів, які відбувалися під керівництвом С. Людкевича як інспектора. Під проводом С. Людкевича відбулося у Самборі дві наради («конференції»). Зазначені в документі деталі свідчать, що С. Людкевич приїздив до Самбора в питаннях функціонування філії і з тої нагоди мав ділові контакти з Р. Савицьким. Наскільки довго Р. Савицький був очільником Самбірської філії поки документально не вдалося встановити. Однак філія ще 1938 р. функціонувала. Свідчення тому – збережений серед матеріалів СУПРОМу лист за підписом старшини «Виділу Філії Музичного Товариства ім. Лисенка в Самборі дня 27 березня 1938 р.» – голови Миколи Зінюка та секретаря Гната Мартинецького із привітаннями Василю Барвінському з нагоди 30-ліття його творчої праці¹⁸.

На засіданні Виділу Музичного товариства 24 грудня 1932 р. розглядалося подання Р. Савицького на педагогічну посаду у Вищий музичний інститут. У дискусії над поданням, в якій за документом «взяли участь всі приявні, а зокрема по засягненні думок панів директора Барвінського, доктора Людкевича, доктора Лиска – ухвалено на внесок доктора Нижанківського заангажувати пана Романа Савицького як учителя до Вищого Музичного Інституту з тим, щоб обняття посади наступить щойно з 1/9 (вересня) 1933 р»¹⁹. У згадуваному листі до С. Людкевича від 3 січня 1933 р. він зізнавався Інспекторові щодо свого іменування: «Мушу признати ся, що я не сподівався, щоб все пройшло так гладко, хоч з другої сторони булоб дивно якби були якісь труднощі вирінули». Про долучення

¹⁵ Книга протоколів... С. 239.

¹⁶ Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи / Упоряд., редакція, переклади, примітки З. Штундер. Том 2. Львів : Видавництво М. Коць, 2000. С. 290.

¹⁷ Книга протоколів... С. 249.

¹⁸ ЛННБ ім. В. Стефаника. Відділ рукописів. Ф. 163 (Львівська державна консерваторія). Конс. 171/3. Арк. 31.

¹⁹ Книга протоколів... С. 260.

Р. Савицького та інших нових педагогів до учительських сил Вищого музичного інституту було повідомлено й окремою статтею у пресі²⁰. З того часу піаніст працював у львівському інституті до кінця його існування. 1934–1935 р. Р. Савицький став членом Музичного товариства ім. М. Лисенка, як це вказує «Звідомлення секретаря за діловий рік 1934/35»²¹. У такому статусі він відвідував щорічні Загальні збори товариства (15 листопада 1936 р., 14 листопада 1937 р.). На Загальних зборах 13 листопада 1938 р. він обраний заступником Виділового, а з 1 лютого 1939 р. з'являвся і на засіданнях Виділу.

Фото 4. Пописи філіальних (позальвівських) інститутів, травень 1937 р. У другому ряду сидять зліва направо: 2 – Богдан Левицький, 3 – Галя Лагодинська, 4 – Ірина Негребецька, 5 – Ірина Любчак-Крих, 6 – Дарія Колесса-Залеська, 7 – Станіслав Людкевич, 8 – Василь Барвінський, 9 – Володимира Божейко, 10 – Марія Вишницька, 11 – Юрій Крих, 12 – Роман Савицький. Фото з фондів Меморіального музею С. Людкевича у Львові

З першого ж року роботи Р. Савицький брав жваву участь у концертній діяльності інституту. Взагалі, 30-ті роки XX століття – це розквіт його майстерності і Zenit концертної діяльності в різних амплуа: як солюючого піаніста, як фортепіанного та камерного ансамбліста. В його арсеналі і сольні концертні виступи, і окремі номери у збірних тематичних програмах, музика найрізноманітніших стилів – від бароко до творчості своїх приятелів-композиторів, з якими співпрацював в інституті. Така універсальність Р. Савицького в парі з високим професіоналізмом і артистизмом його гри вабила С. Людкевича, який часто відгукується рецензіями на концертні виступи піаніста.

Його прихід на посаду в інститут припав на час, коли Музичне товариство заходилося коло організації концерту на пошанування 20-х роковин смерті М. Лисенка. Справа заходів з нагоди цієї дати обговорювалася за участю С. Людкевича на львівському Виділі ще з 1932 р., але зібрані не могли дійти згоди щодо форми вшанування і, врешті, концерт вирішили провести в 1933 р. Бажаючи долучитися до участі в концерті,

²⁰ Нові вчительські сили Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка. *Новий час*. 1933. № 195. 3 вересня. С. 4.

²¹ Книга протоколів... С. 331.

Р. Савицький у листі до С. Людкевича від 5 січня 1933 р. просить про надіслання нот одного з менших творів М. Лисенка. «Я хотів вчити другу рапсодію, але довідався, що грає її проф. Перфецький на скрипці», – сказано в листі. На засіданні Виділу Музичного товариства ім. М. Лисенка у Львові 26 січня 1933 р. обговорювалася організація концерту і вказувалося, що участь у концерті візьме й Р. Савицький²². Дату концерту було визначено на 8 лютого. У концерті Р. Савицький виконав Концертний полонез As-dur та Скерцо з «Української сюїти» ор. 2 і в оцінці рецензентів його виступ схарактеризований як один з найяскравіших у концерті. Крім Р. Савицького, у концерті брали участь співаки О. Бандрівська, І. Шмериківська-Приймова, скрипаль Є. Перфецький, «Львівський Боян» під диригентурою М. Колесси і з концертмейстерами Анатолем Косом та Нестором Нижанківським, слово про М. Лисенка виголосив В. Барвінський. На засіданні Виділу 23 березня 1933 р. Р. Савицькому серед інших учасників концерту була оголошена подяка за участь в імпрезі²³.

4 березня 1934 р. у Стрийській філії відбувся концерт педагогів, організований не без ініціативи Р. Савицького, який, крім грання, виголосив ще й вступне слово про методи фортепіанної гри. У концертній програмі піаніст виступав і як соліст, і у фортепіанних ансамблях з іншими педагогами. Присутній на концерті С. Людкевич захоплено писав згодом у рецензії: «Відтак слідував концерт Моцарта F-dur в опрацюванні на три фортепіано, виконаний учителями Інституту п. М. Байловою, Р. Савицьким да д-ром З. Лиськом. Я ніколи не думав, що вчителі (з яких двоє доїждять до Стрия) так скоро і так добре приновляються до стильової збірної інтерпретації «мережкового» Моцарта та вспіють «зігратися», під кожним оглядом, в тій мірі, як це я чув на концерті. Вичувалося в ритміці й фразуванні одно обличчя та одну руку. [...] Проф. Савицький відіграв відому «Пастораль» і «Капрічію» Скарлатті та два етюд Шопена (F-dur і As-dur) із питомою йому легкістю, простотою та непорочною пластикою»²⁴.

4 травня 1934 р. у залі Музичного товариства ім. М. Лисенка відбувся концерт камерної музики у виконанні Є. Перфецького та Р. Савицького, у програмі якого скрипкові сонати Й. Брамса, С. Франка та Е. Гріга. У рецензії на концерт п. н. «Сонатний вечір проф. Є. Перфецького та Р. Савицького» С. Людкевич, даючи образно-емоційну характеристику виконання кожної сонати, назагал охарактеризував виконання так: «Виконавці, як на короткий час співпраці, вспіли дуже добре достроїтись, під кожним оглядом, так що добули з кожного майже твору те, що в ньому питоме, гарне й інтересне»²⁵.

1935 р. на концерті, влаштованому «Львівським Бояном» до 250-ліття з народження Й.С. Баха і Г.Ф. Генделя, Р. Савицький виконав «Чакону» Й.С. Баха у транскрипції Ф. Бузони. В опублікованій рецензії на «Концерт з творів Баха й Генделя» С. Людкевич вказав Р. Савицького як виконавця, але не дав детальнішої характеристики виконанню²⁶.

18 квітня 1937 р. концертом вшановували століття з часу виходу «Русалки Дністрової». У програмі концерту були також ще твори С. Людкевича на слова М. Шашкевича:

²² Книга протоколів... С. 262.

²³ Книга протоколів... С. 264.

²⁴ Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи / Упоряд., редакція, переклади, примітки З. Штундер. Том 2. Львів : Видавництво М. Коць, 2000. С. 542.

²⁵ Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи / Упоряд., редакція, переклади, примітки З. Штундер. Том 2. Львів : Видавництво М. Коць, 2000. С. 543.

²⁶ Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи. / Упоряд., редакція, переклади, примітки З. Штундер. Том 2. Львів : Видавництво М. Коць, 2000. С. 555–556.

хори «Дайте руки, юні друзи» (виконував хор Богословської Академії під керівництвом В. Якубяка), «Підлисе», «Дністрованка» (у виконанні «Бояна») та солоспів «Розпука» у виконанні М. Голинського. Також на концерті прозвучали хори «Чом річенько домашня» та «Осінь» І. Лавірвського (виконував «Боян») у редакції С. Людкевича та Симфонія D-dur М. Вербицького у транскрипції С. Людкевича для фортепіанного тріо. Останній із зазначених творів прозвучав у виконанні тріо у складі Р. Савицького, Р. Криштальського та П. Пшенички. У рецензії на концерт В. Барвінський писав: «Цінним урізномоднюванням вокальної програми було інструментальне тріо в складі: Р. Савицький, д-р Криштальський і П. Пшеничка, що виконали т.зв. «симфонію», а радше увертюру Д-дур М. Вербицького в обрізці др. Людкевичом на фортеп'яно, скрипку і віолончелю. В цей твір, що сильно нагадує нам давні оперові увертюри, вплетена немов припадково симпатична коломийка, що була одною із причин надзвичайного успіху цієї точки у публіки, хоч на це заслужило передусім знамените та звуково дуже пластично переведене виконання. Помимо на око так «високопарної» назви, цей зовсім безпретенсійний твір Вербицького може всетаки послужити доказом, що і наші перші піоніри музичного творчого мистецтва і в тих важких умовах цікавилися зразками тодішньої європейської літератури – та старалися їх наслідувати»²⁷.

Р. Савицький разом з С. Людкевичем був серед ініціаторів заснування «Союзу Українських Професійних Музик» (СУПРОМ). Разом вони присутні на перших загальних зборах спілки 12 квітня 1934 р.²⁸. У СУПРОМі Р. Савицький сповняв обов'язки секретаря (у 1934–1936 і з 1937–1939 рр.) і цим зумовлювалася активність, заангажованість у справах, оскільки через його руки переходив весь документообіг спілки. Активність Р. Савицького була поцінована й обранням його на засіданні Ради 24 грудня 1936 р. містоголовою (заступником голови) СУПРОМу і на цій посаді він сповняв обов'язки впродовж року²⁹. Оскільки і С. Людкевич долучався до роботи спілки в різних напрямках, то й контакти піаніста і композитора тут були доволі інтенсивними.

На засіданні 27 квітня 1934 р. спілка поділилася на 3 секції (педагогічну, виконавську, композиторську) і Р. Савицький очолив виконавську секцію. До згаданих трьох секцій на «ширших сходах» СУПРОМу 14 жовтня 1934 р. була організована і музикологічна секція, очільником якої вибрано С. Людкевича.

На засіданні Ради Р. Савицький озвучив лист Ф. Штешка до В. Барвінського, який, перебуваючи тимчасово в Болгарії, просив про надіслання хорових творів українських композиторів для виконання їх болгарськими хорами. Протокол засідання фіксує, що «Д-р Людкевич зараз же на засіданні вибрав із своєї бібліотеки і передав дир. Барвінському кільканайцять хоральних творів, однак застеріг собі зворот творів Леонтовича»³⁰. Висилку матеріалів взяв на себе В. Барвінський.

На загальних зборах спілки 8 грудня 1935 р. Р. Савицький і С. Людкевич звітували як керівники своїх секцій. У звіті С. Людкевич наголосив, що Наукове товариство ім. Шевченка дозволило відкриття «музичної секції у своїм лоні»³¹. 22 березня 1936 р. при

²⁷ Барвінський В. Святочний концерт в 100-ліття появи «Русалки Дністрової». *Новий час*. 1937, № 87, 21 квітня, С. 8.

²⁸ Книга протоколів Союзу Українських Професійних Музик у Львові. *Союз Українських Професійних Музик у Львові: Матеріали і документи* Львів : Сполом, Видавництво М. Коць, 1997. С. 61.

²⁹ Книга протоколів Союзу Українських Професійних Музик у Львові... С. 107.

³⁰ Книга протоколів Союзу... С. 84.

³¹ Книга протоколів Союзу... С. 90.

НТШ почала функціонувати Музикологічна комісія під керівництвом С. Людкевича. Як свідчать опубліковані протоколи засідань, Р. Савицький до цієї комісії не входив.

2 квітня 1936 р. після зустрічі членів «Супрому» у ресторані «Брістоль» Р. Савицькому довелося стати свідком конфліктного інциденту між Н. Нижанківським та С. Людкевичем. Через руки Р. Савицького, як свідчать протоколи засідань, переходив весь обмін листування між конфліктними сторонами, організація серед членів спілки мирового суду і його документальне оформлення, йому ж довелося стати і свідком сумних наслідків конфлікту – покинення Н. Нижанківським посади керівника у СУПРОМі та зменшення активності С. Людкевича у роботі спілки.

Із заснуванням 1937 р. друкованого органу «СУПРОМу» – журналу «Українська музика» – Р. Савицький став членом редколегії цього місячника, а також постійним його автором. Тут він опублікував статтю «Проблема навчання фортепіанової гри» (1937, № 5–6, с. 61–65), регулярно виступав як рецензент концертів, що відбувалися у Львові та інших містах Галичини³². У журналі також поміщено рецензії В. Барвінського, З. Лиська, які стосувалися сценічних виступів Р. Савицького. Назагал, численні публікації Р. Савицького того часу опубліковані і в інших львівських часописах³³.

У зв'язку з подіями довкола Зеновія Лиська, що відбувалися 1937 р. у Стрийській філії, Р. Савицький полишив педагогічну діяльність у Стрию. На початку вересня 1937 р. З. Лисько захворів і через лікування не міг впродовж півроку сповняти свої функції у Інституті. Тим часом виділ Стрийської філії звернувся до львівського виділу з ініціативою змінити директора школи у Стрию. На засіданні 21 лютого 1938 р. львівський Виділ розглянув справу і повідомив стриян, що не бачить потреби цього робити³⁴. 12 березня З. Лисько звернувся до Стрийської філії з повідомленням, що 15 березня приступить до виконання обов'язків. 14 березня 1938 р. Стрийський виділ листовно відповів З. Лиськові, що службову угоду з ним розірвав. Ображений З. Лисько звертається листовно до Ради СУПРОМУ і виділу Музичного товариства. Справу полагоджував В. Барвінський, який вів щодо цього діалог з очільником Стрийської філії В. Котовичем упродовж квітня – травня 1938 р. Та повертати З. Лиська до праці у Стрию виділ не збирався. З. Лисько лишився безробітний, а Стрийський виділ навіть не сплатив йому значну заборговану суму. Справу було передано громадському суду. Серед домашнього архіву С. Людкевича є рукопис підписаного В. Барвінським як головою і Р. Савицьким як секретарем листа від 23 травня 1939 р. до Стрийської філії (документ № 4 у нашій публікації) у справі передачі з виплатою З. Лиськові заборгованої філією суми до громадського суду та засудження поведінки. За документом, лист мав бути оприлюднений в пресі, однак із суспільно-національних мотивів СУПРОМ не зробив цього, але копію листа передав С. Людкевичу. Лист цей має тим більшу вагу, що «Книга протоколів» Ради СУПРОМУ закінчується кінцем грудня 1938 р. і події щодо справи З. Лиська в 1939 р. є невідомі.

1938 р. З. Лисько покинув посаду у Стрию і був переведений до Львова, про що констатувалося на засіданні виділу Музичного товариства ім. М. Лисенка 28 листопада

³² Перелік публікацій Р. Савицького дивись у виданні: Місячник «Українська музика» (1937–1939): Систематичний показник змісту журналу. / Упоряд. Р. Мисько-Пасічник, В. Пасічник. Львів, 2003.

³³ Їх значний перелік дивись у виданні: Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 pp.): Матеріали до біо-бібліографістики. Т. 9: 1931–1935 pp. Дрогобич : Коло, 2025. С. 527–528.

³⁴ Книга протоколів Музичного товариства ім. Миколи Лисенка (1922–1939 pp.). / Підготовка текстів, коментарі, післямова Я. Горака. Львів : Апріорі, 2019. С. 404–405.

1938 р. Музичне товариство ім. М. Лисенка запропонувало йому посаду скарбника, яку він прийняв³⁵. Новим очільником Стрийської філії стала обрана на конкурсних засадах літом 1938 р. Галя Левицька. На засіданні Виділу Музичного товариства ім. М. Лисенка 12 жовтня 1938 р. повідомлялося: «Пан Голова повідомляє, що пані Г. Левицька обняла з 1/Х обов'язки управительки й учительки гри на фортеп'яні у Стрию, а внаслідок того професор Савицький зрезигнував з посади вчителя у Стрию й остав у Централі»³⁶. Р. Савицький став натомість педагогом філії Товариства на Личакові. З цитати документа випливає, що покинення піаністом роботи у Стрию було пов'язане з результатом справи звільнення З. Лиська, однак більш детального ствердження щодо цього нема. У протоколах засідань Ради СУПРОМУ, де справа З. Лиська періодично зринала на засіданнях, та в період осені 1938р. про це не сказано нічого.

На 1938 р. припадали 50-ліття з дня народження та 30-літній ювілей творчої діяльності В. Барвінського. З цієї нагоди у пресі появилось чимало статей про творчість ювіляра, серед них і стаття С. Людкевича про ювіляра³⁷. Про ювілей В. Барвінського та пошанування його концертами з тої нагоди і програму першого з концертів обговорювалося на засіданнях СУПРОМу 10 та 22 лютого³⁸. Як піаніст, у репертуарі якого фортепіанні твори В. Барвінського посідали окреме чільне місце ще від 1920-х років і до кінця життя, Р. Савицький спричинився до відзначення цієї дати свого вчителя всіма можливими іпостасями діяльності – і як солюючий піаніст, і як піаніст-концертмейстер, і як музичний критик.

Впродовж 1938 року відбулося три концерти з творів В. Барвінського, організовані СУПРОМом, більшість з яких рецензувалася С. Людкевичем. У першому концерті у виконанні фортепіанного Р. Савицького, Р. Криштальського та П. Пшенички звучала камерна музика В. Барвінського: два фортепіанні тріо та фортепіанний секстет (для виконання останнього до ансамблю долучилися Є. Козулькевич, Б. Задорожній та Н. Горницький). У коротенькій рецензії С. Людкевич пише про весь ансамбль виконавців: «Виконавці творів [...] вложили у виконання стільки зусиль і пієтизму, що створили ансамбль, який уповні доріс до високого завдання; вони дали змогу любителям справді гарної та вартної української музики пережити такі рідкі в нас гарні моменти, а мабуть і самому композиторові дали заслужене повне вдовolenня»³⁹.

У другому концерті, що відбувся 8 травня, у виконанні М. Сабат-Свірської, Н. Нижанківського, Р. Криштальського звучала вокальна лірика – солоспіви «Вечером в хаті», «Ой поля ви, поля», «У мене був коханий рідний край», «Ой сумна, сумна», дві обробки народних пісень для голосу і фортепіано та «Пісня пісень» для голосу, скрипки і фортепіано. Рецензію на концерт у журналі «Українська музика» написав сам Р. Савицький. У ній він відзначає В. Барвінського як композитора, якому чужа всяка зовнішня ефектність і «ні одна нотка в його композиціях не є зайва, а кожна нотка – це окремий світ,

³⁵ Книга протоколів... С. 429.

³⁶ Книга протоколів... С. 418.

³⁷ Людкевич С. Василь Барвінський (у 30-ліття музичної діяльності). *Діло*. 1938. № 47. 4 березня. С. 3–4.

³⁸ Книга протоколів Союзу Українських Професійних Музик у Львові. *Союз Українських Професійних Музик у Львові: Матеріали і документи*. / Ред.-упоряд. В. Сивоhip і Р. Стельмашук. Львів : Сполом, Видавництво М.П. Коць, 1997. С. 127–129.

³⁹ Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи / Упоряд., редакція, переклади, примітки З. Штундер. Том 2. Львів : Видавництво М. Коць, 2000. С. 582.

якого Василь Барвінський не віддав би за гори золота». Концертаннти, на думку критика, «своєю знаменитою формою і великим пієтизмом, з яким виконали програму, зовсім певно вдовольнили приявного на салі композитора, а у публіки здобули собі заслужений успіх і належне признание»⁴⁰.

Третій концерт з фортепіанних творів композитора у виконанні Романа Савицького мав відбутися 5 листопада⁴¹, але був перенесений на 10 грудня. У коротенькій рецензії С. Людкевич, зауваживши, що «фортепіанні твори В. Барвінського становлять квантативно одну з головних частин його (Р. Савицького. – Я.Г.) творчості і дають піаністові доволі знаний матеріал до вибору» дав гострішу характеристику виконанню піаніста з огляду на різницю між виконанням творів В. Барвінського серед програм творів інших авторів і монографічною програмою лише з творів В. Барвінського. «Раз, піаністові трудно було дати у своїй інтерпретації щось нове, оригінальне, а друге, вальори п. Р. Савицького як піаніста з його пластичною технікою та його прямолінійним, здоровим інтерпретаційним напрямом, не всюди йшли ідеально згідною лінією з тонкою та хиткою конструкцією гармоніки, з крутою хвилею настроїв автора. Але, незважаючи на все те, піаніст вийшов переможно, представивши творчість ювіляра. Особливо мусимо бути йому вдячні за виконання в цілості прекрасної, а трудної й рідко виконуваної «Сюїти» композитора»⁴². У заключному концерті, присвяченому хоровій та віолончельній музиці композитора, який відбувся 2 червня 1939 р., Р. Савицький брав участь як піаніст-концертмейстер мішаного «Студіо-хору» при прем'єрному виконанні хору В. Барвінського «Наша туга, наша пісня» під диригентурою М. Колесси⁴³.

Обидва митці брали участь у знаменному Шевченківському концерті 5 березня 1939 р. у залі кіно «Антлятік». У програмі вечора виконувалися твори С. Людкевича – перша частина «Кавказу» (злученими хорами «Львівського Бояна» і «Сурми» диригував автор музики) та «Веснянки» (диригував М. Колесса). У тому ж концерті Р. Савицький здійснив світову прем'єру Фортепіанного концерту В. Барвінського. За опублікованою рецензією З. Лиська⁴⁴, у першій частині «Кавказу» під диригентурою композитора хор «мав добру звучність, особливо мужеських партій, був гарно зіспіваний і весь час тримався певно, не зважаючи на важкі технічні проблеми в «Кавказі». Було б ще краще, якби хор у своєму співі виразніше передавав динамічні та експресивні нюанси». «Веснянки» С. Людкевича, які виконувалися вперше, на думку рецензента, «твір технічно надто важкий, щоб на львівській оркестрі можна було домагатися бездоганного його виконання за три проби... Були місця, де, не зважаючи на зусилля диригента та на його виразні й дуже плястичні жести, оркестра слабо реагувала, але й були партії опрацьовані і виконані прекрасно». Даючи характеристику прем'єрованому твору з погляду композиції, З. Лисько вважає твір С. Людкевича «безперечно програмовий», відзначає «дуже барвисту інструментацію та закоханість в бляшаних інструментах», а загалом стверджує вірність С. Людкевича своєму стилеві і стверджує, що «Людкевич у своїй

⁴⁰ Савицький Р. Вечір пісень Василя Барвінського. *Українська музика*. 1938. № 6 (16). С. 110–111.

⁴¹ Новинки. Третій з циклу ювілейних концерт. *Новий час*. 1938. № 232. 19 жовтня. С. 8; Новинки. Третій з циклу ювілейних концертів. *Діло*. 1938. № 231. 18 жовтня. С. 9.

⁴² Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи / Упоряд., редакція, переклади, примітки З. Штундер. Том 2. Львів : Видавництво М. Коць, 2000. С. 599.

⁴³ Тридцятьліття композиторської праці Василя Барвінського. *Новий час*. 1939. № 123. 5 червня. С. 5. Підписано: В.К.

⁴⁴ Лисько З. Шевченківський концерт. *Діло*. 1939. № 52, 8 березня. С. 8.

творчості стилем і темпераментом молодіє». Щодо виконання концерту В. Барвінського пише З. Лисько: «Відограв концерт п'яніст Роман Савицький з таким розумінням, розмахом і досконалим технічним опрацюванням, що кращого виконавця автор собі мабуть не може бажати. Коли ж додати, що в цьому «Концерті» й оркестра під проводом М. Колесси мала свою найкраще виконану току, то стане зрозумілим, чому публіка найбільше вітала твір і його виконання».

З першим приходом у Галичину радянської влади умови праці Р. Савицького і С. Людкевича змінилися. Вищий музичний інститут ім. М. Лисенка, в якому працювали діячі, став державною інституцією і був виїнятий з-під опіки Музичного товариства ім. М. Лисенка. У відкриті у січні 1940 року Львівську державну консерваторію С. Людкевича запрошують на посаду професора і завідувача кафедри теорії музики, а Р. Савицького – на посаду доцента фортепіанної кафедри, він сповняє також обов'язки й декана фортепіанного факультету.

Фото 5. Відкриття Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка. Січень 1940 року. Сидять зліва направо: 1 – В. Барвінський, 2 – Л. Мюнцер, 3 – М. Бауер, 4 – Г. Левицька, 6 – М. Байлова, 9 – А. Солтис. Стоять зліва направо: 1 – Ю. Кофлер, 3 – Р. Криштальський, 4 – Шелюжко, 5 – Р. Савицький, 16 – С. Людкевич. *Фото з фондів Меморіального музею С. Людкевича у Львові*

У лютому 1940 р. Р. Савицький у складі групи львівських музикантів їде до Києва, де 11 лютого бере участь у концерті, в якому диригентом виступив М. Колесса (диригував симфонію А. Дворжака «З нового світу», а також твори С. Людкевича і свої). А в березні того ж року разом з С. Людкевичем, В. Барвінським, М. Колессою та іншими Р. Савицький брав участь у Всесоюзному пленумі оргкомітету Співки радянських композиторів, присвяченому творчості українських композиторів.

Наслідком німецької окупації консерваторія припинила свою роботу в червні 1941 р. У ті роки Р. Савицький багато виступає на Львівському радіо: за дослідженнями

Н. Кашкадамової, з галицьких піаністів він найбільше співпрацював з радіо⁴⁵. З. Штундер пише, що «30 грудня (1941 р. – Я.Г.) Львівське радіо передавало камерні твори Косенка і Людкевича у виконанні Р. Савицького, Р. Криштальського і П. Пшенички, які саме – невідомо»⁴⁶. А 23 березня 1942 р. Р. Савицький брав участь у трансльованому на радіо концерті з творів С. Людкевича у складі тріо разом з Р. Криштальським і П. Пшеничкою. Крім Р. Савицького, у концерті брали участь співаки Є. Ласовська, Д. Йоха⁴⁷. Записів виконань, на жаль, не зберіглося, оскільки музиканти грали у той час у прямому етері і запису ще тоді не здійснювали. Однак повідомлення про виконання камерних творів С. Людкевича на радіо фортепіанним тріо за участю Р. Савицького стверджують, що піаніст виконував твори композитора у складі камерного ансамблю. За згадуваним дослідженням Н. Кашкадамової, сольних фортепіанних творів С. Людкевича у репертуарі Р. Савицького не було.

У лютому 1942 р. німецька влада відкрила у Львові Державну музичну школу з українською мовою навчання під дирекцією В. Барвінського. Ця подія в українській легальній пресі того часу подавалася тільки як відновлення Вищого музичного інституту, і справді, педагогічний колектив школи зібрав майже всіх педагогів інституту до 1939 р. Зрозуміло, що С. Людкевич і Р. Савицький приступили до педагогічної роботи у школі і працювали тут протягом всього часу її існування – до 1944 р.

1942 р. виповнювалося століття з дня народження М. Лисенка і Інститутом Народної Творчості у Львові було організовано потужні вшанування цієї дати: протягом року відбулася низка різножанрових концертів з творів М. Лисенка за участю кращих на той час музичних сил Львова, було відкрито Ювілейну виставку, проведено низку трансляцій концертів на Львівському радіо. 22 березня 1942 р. в Оперному театрі відбулася урочиста академія з цієї нагоди і Р. Савицький виступив на ній з виконанням фортепіанних творів композитора-ювіляра. С. Людкевич у рецензії на урочистість писав про виступ піаніста: «Піаніст п. Роман Савицький явився нам на концертах уперше з більшим Лисенковим репертуаром: він виконав «Баркаролу» e-moll, два номери з «Сюїти» g-moll – «Прелюд» і «Скерцо», та відому «Думку-шумку» чи т. зв. Другу українську рапсодію. Хоча виконання всієї програми піаністом було бездоганне, навіть блискуче, то все ж таки здається нам, що питомі вальори п. Р. Савицького у вдумливим і пластичним фразуванні виявилися найкраще не в лістівського покрою рапсодії, але у високо оригінальній «Баркаролі» та в «Прелюдії» і «Скерцо» із «Сюїти», писаної на античних зразках»⁴⁸.

У роки німецької окупації у Львові була створена та існувала Спілка Праці Українських Музик, очолювана С. Людкевичем, яка була продовженням передвоєнного СУПРОМу. Р. Савицький мав стосунок до цієї організації: не вдалося виявити документальних свідчень, проте у періодиці піаніст публікував рецензії на концерти, організовані цією інституцією у Літературно-Мистецькому Клубі.

1944 р. Р. Савицький виїхав до Німеччини. Тут впродовж 1946–1949 років він працював у таборі українських біженців у Берхтесгадені, організував там музичну школу.

⁴⁵ Кашкадамова Н. Українська фортепіанна музика в репертуарі піаністів Галичини (60-і роки XIX ст. – 1939 р.). *Записки НТШ*. Том ССХХХІІ: *Праці Музикознавчої комісії*. Львів, 1996. С. 147.

⁴⁶ Штундер З. Станіслав Людкевич. Життя і творчість. Т. 2 (1939–1979). Жовква–Львів : Місіонер, 2009. С. 27.

⁴⁷ Штундер З. Станіслав Людкевич. Життя і творчість. Т. 2 (1939–1979). Жовква–Львів : Місіонер, 2009. С. 29.

⁴⁸ Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи / Упоряд., редакція, переклади, примітки З. Штундер. Том 2. Львів : Видавництво М. Коць, 2000. С. 623.

1949 р. звідти виїхав до США, де став організатором та педагогом Українського Музичного Інституту, відкритого 1952 року.

Отож, взаємини між Р. Савицьким та С. Людкевич були доволі насиченими, особливо у музично-громадському концертно-виконавському напрямках. Їх тривалість, простежена по документах, – 18 років і, мабуть, тривала б довше, якби не була перервана еміграцією піаніста у воєнні роки. Обоє належали до плеяди тих діячів, які здобули фахову освіту за кордоном і, повернувши в рідні краї, всі свої фахові зусилля та напрацювання поклали на закладення і розвиток музичного професіоналізму у Галичині. Цим потужним спрямуванням і диктувалися всі обставини їхніх контактів у Музичному товаристві ім. М. Лисенка, Вищому Музичному Інституті при ньому, згодом у СУПРОМі, потім – у Державній музичній школі з українською мовою навчання та у Львівській консерваторії. Для Р. Савицького ще з юнацьких років С. Людкевич – беззаперечний авторитет у музично-громадській справі, у творчості – цікавий композитор, твори якого він теж виконував навіть у радіоетерах. Із суто людського становища взаємини між митцями були рівні, шанобливі, безконфліктні. Крім громадської праці, для С. Людкевича найбільший інтерес становила піаністична концертно-виконавська діяльність Р. Савицького. С. Людкевич зафіксував свої враження від концертних виступів піаніста у низці рецензій: характер цих відгуків, оцінка в них висловлена показують велику симпатію та інтерес композитора до концертної діяльності піаніста, однак ці риси ставлення не були позбавлені й моментів критики – завжди конструктивної і доброзичливої.

Листи та матеріали друкуємо вперше. Подаємо їх у повному обсязі, без купюр, з дотриманням усіх особливостей правопису, підкреслень у текстах. Скорочення слів у текстах розкриваємо у гранчастих дужках. Після подачі оригінальних текстів документів польською мовою наводимо їх у власному українськомовному перекладі. Після кожного документа подаються також характеристики оригіналу.

Додатки

І. Листи Романа Савицького до Станіслава Людкевича

№ 1

Високоповажаний Пане Доктор!

Звертаю ся до Вас ще раз в справі філії Муз[ичного] Інституту в Самборі. Тут на місці справа маєть ся так. Виділ тут вже був перед кількома роками вибраний і всі формальности полагождені, і ціла справа на виборі виділу застрягла, бо до ведення школи не було ні льокало, ні фортепяну, і перед усім не було сил. – Тепер, коли я зачав інформувати ся тутешніх людей про стан справи – довідав ся я, що голова Товариства радн[ик] Ю. Нижанківський⁴⁹ виїхав на стало із Самбора, а папері інституту разом з Барничем⁵⁰, який переніс ся до Станиславова – пропали. – Отож я хотів цілу справу

⁴⁹ Юліян Нижанківський (1874–1936) – брат композитора Остапа Нижанківського. Закінчив інженерні студії у Відні, де також працював диригентом хору св. Варвари. Повернувши до Галичини, працював на державній службі, брав участь у будові гірських потоків. Після Першої світової війни мешкав у Самборі, потім – у Львові. У Самборі був диригентом «Самбірського Бояна» і головою самбірської «Української Бесіди».

⁵⁰ Ярослав Барнич (1896–1967) – композитор, диригент і педагог. Освіту здобув у Коломийській гімназії та Вищому музичному інституті у Львові (1924). Поглиблював музичну освіту у Берліні (1926–1927). Працював диригентом театру «Руської Бесіди» у Львові (1917–1919, 1922–1924), мандрівній трупі «Українська театральна дружина» Василя Коссака у Коломиї (1921), мав власну трупу на Волині (1924). В 1927–1929 рр. працював учителем музики у Самборі, а 1950 р. емігрував до США, де проводив педагогічну і диригентську роботу.

знов рушити з місця і переговорив з деякими людьми. Всі є схильні знова взяти ся за діло тільки стоїть на перешкоді дрібничка – брак паперів і формулярів потрібних і деякі вказівки і інформації щодо різних сумнівних речей, які евентуально виринулися при відчиненню школи.

Я пишу до дир[ектора] Барвінського при тій спосібності просив його, щоб порушив сю справу на засіданні Головного Виділу з проською достарчити мені паперів Інституту – тому що шкода кожної хвили. –

Отож есенціонально⁵¹ моє прохання до Вас В[исоко]п[оважаний] Пане Доктор звучить так: Прошу щоб Ви ласкаві прислали на мою адресу всі потрібні папери і формулярі Інституту, щоб було з чим вибирати Виділ. А потім, коли Виділ буде зложений, що стане ся протягом 3-4 днів, я попрошу Вас о дальші інструкції евентуально о Ваш приїзд до Самбора, щоб затвердити формально справу і пустити в рух школу.

Думаючи, що Ви з огляду на добро Інституту в можливо скорому реченцеві полагодите вище наведені справи. Остаю з глибокою пошаною

Роман Савицький

Самбір 16. IX. 32

ММСЛ. Автограф чорним чорнилом на складеному вдвоє аркуші пожовклого паперу (18,3 x 14,3 см) зі слідом поперечного згину. Сторінки листа зверху, ближче до середини, заплямлені. Текст міститься на 3-ох сторіночках, четверта – порожня. З листом зберігся наддертий відкритий конверт (9,7 x 14,9 см), адресований українською і польською мовами С. Людкевичу у Вищий музичний інститут.

№ 2

Високоповажаний Пане Доктор!

Пишу до Вас сего листа, щоб донести Вам про хід подій, які торкають ся моєї скромної особи і також в деяких справах у Вас поінформувати ся. –

Отже передусім дякую Вам за дуже добру і річеву рецензію⁵², яку Ви несподівано скоро написали в [«Ділі»]. По львівським концерті⁵³ мав я концерт в Самборі 11 X⁵⁴ і Станиславові 15 X. Оба концерти мали великий успіх і я зробив собі ними досить поважну рекламу. Також фінансова справа в обох містах випала досить корисно.

Самбірський Інститут має дотепер дві учениці на фортеп'яні. Зголошував ся один ученик на спів, але я очевидно не міг його прийняти, бо не маю вчителя співу. Рівнож один

⁵¹ Есенціонально – необхідно, важливо, суттєво.

⁵² Йдеться про рецензію на львівський сольний концерт піаніста 6 жовтня 1932 р.: Людкевич С. Фортепіанний концерт Р. Савицького. *Діло*, 1932, № 224, 9 жовтня. С. 5. Передрук: Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи / Упоряд., редакція, переклади, примітки З. Штундер. Том 2. Львів: Видавництво М. Коць, 2000. С. 535.

⁵³ Концерт Р. Савицького у Львові відбувся 6 жовтня 1932. Рецензія на концерт: Людкевич С. З концертової салі. Фортепіанний концерт Р. Савицького. *Діло*. 1932. № 224. 9 жовтня. С. 5.

⁵⁴ Рецензія на концерт: Козакевич С. З концертової салі. Концерт Романа Савицького в Самборі. *Діло*. 1932. № 238, 26 жовтня, С. 5. За рецензією, це був перший самостійний виступ Р. Савицького у рідному місті. У програмі концерту: твори Й.С. Баха, Л. Бетховена, Р. Шумана, К. Дебюссі (сюїта «Для фортепіано»), Ф. Шопена (Вальс As-dur, Колискова), Ф. Ліста («Скерцо і марш»), В. Барвінського «Прелюдії». За рецензією «П. Савицький виказав своєю грою, що має всі дані на поважного піаніста ширшої міри. Першорядна техніка, спеціально розміреність і прецизійність ударів (перлисті staccato), динаміка (чудові п'яна) прегарна, м'яка кантилена йде в парі з високою музичною культурністю. Кожний виконаний твір, хочби він складався з кількох частин, робив враження одноціле, повне шляхотної простоти».

досить зааванзований скрипак хотів вписати ся, але з відомих причин не могли його дати під руку Зінюка – також його не прийняв. Маю вражіння, що тут філія буде розвивати ся тепер в дуже помалому темпі. В Стрию підписав я контракт від 1 листоп[ада]. Перші лекції даю дня 4 – день то по концерті стрийським⁵⁵, який улаштує мені Інститут. Виділ, а взглядно дирекція стр[ийського] Інститута мала віднести ся до Вас, щоб Ви приділили мені в Стрию учнів з вищих років, щоб в сей спосіб піднести на вищий щабель науку. Я поставив таке бажання і вони на се згодили ся тільки ходять о се, щоб справа з формального боку була через Вас переведена. Отже я прошу щоб Ви В[исоко] п[оважаний]п[ане] Доктор, знаючи вартість мою таки конечно видали в тому напрямі певні зарядження, щоб я не мусів зуживати енергії і часу не елементарні справи, а міг радше посвятити ся більше зааванзованим учням, які моглиби від мене фактично багато скористати. –

Крім сего я просивби Вас поінформувати мене в таких справах: як масть ся властиво точно справа з літами інституту, чи є лекційний плян розділений після теперішнього систему і кількості літ навчання, чи за теоретичні предмети бере ся осібну оплату і врешті який є теоретичний плян навчання пропорціонально до кожного степеня науки. Згори дякую за відповідь і остаю з глибоким поваж[анням]

Савицький

22 / X 32 Самбір – Шопена 3.

ММСЛ. Автограф чорним чорнилом з обох сторін пожовклого аркуша (20, 5 x 16,7 см). Аркуш зі слідом поперечного згину.

№ 3

Високоповажаний Пане Докторе!

Сердечно дякую за картку. О моім «іменуванні» вже знаю⁵⁶, бо навіть одержав письмово від Виділу. Мушу признати ся, що я не сподівався, щоб все пройшло так гладко, хоч з другої сторони булоб дивно якби були якісь труднощі вирінули.

Відноснож програми з Лисенка, то я дуже просивби, щоб Ви чим скорше прислали мені ще якусь одну менчу річ Лисенка⁵⁷. Я хотів вчити другу рапсодію, але довідався, що грає її проф. Перфецький на скрипці⁵⁸.

Думаю, що ліпше буде, коли зробите у мене іспит еще при кінці шк[ільного] року якраз з огляду на пізній початок науки в Самборі.

Остаю з глибоким поважанням

Савицький

⁵⁵ Концерт Р. Савицького у Стрию відбувся 5 листопада 1932 р. Про це: Новинки. П'яніст Роман Савицький. *Діло*. 1932, № 241, 29 жовтня, С. 5.

⁵⁶ Йдеться про заангажування Р. Савицького на педагогічну роботу у Вищий Музичний Інститут у Львові, яке було затверджене на засіданні Виділу Музичного товариства ім. М. Лисенка 24 грудня 1932 року.

⁵⁷ 1932 року до 20-ліття смерті Миколи Лисенка Музичне товариство ім. М. Лисенка організувало концерт, відповідальним за організацію якого були С. Людкевич, В. Барвінський, Н. Нижанківський та Ф. Колесса. Проведення концерту перенеслося на 1933 рік і відбулося 8 лютого 1933 р. На концерті Р. Савицький виконав Скерцо з «Української сюїти» та полонез As-dur (Новинки. Святочний вечір у двадцяті роковини смерті Миколи Лисенка. *Діло*. 1933. № 29, 8 лютого, с. 5). Успішність виступу Р. Савицького фіксують рецензії: Святочний вечір Миколи Лисенка. *Новий час*. 1933. № 38. 20 лютого. С. 6. Підпис: Й.Л.

⁵⁸ На лисенківському концерті 8 лютого 1933 р. Є. Перфецький виконував «Другу українську рапсодію» у транскрипції Михайла Сікарда, а також п'єсу «Момент розпачу» в авторській транскрипції для скрипки і фортепіано.

Самбір 5. І. 1933.

ММСЛ. Автограф чорним чорнилом на сіро-коричневій поштовій картці (10,3х14,6см), адресованій українською та польською мовами С. Людкевичу до Львова на вул. Шептицьких.

II. Документи

№ 1

Лист Романа Савицького до Василя Барвінського

Високоповажаний Пане Директор!

Я дуже перепрошую, що не приїхав на лекцію, але так поправді кажучи – я не мав з чим їхати. Зараз розкажу чому. Отже: По моїм іспити написав я до моєї Стриєнки в Стрию що іспит пішов добре і що вона здає 25 червня. В середу дістаю алярмуючу картку від неї, щоби я поїхав там і сказав що мене питали, як питали і дати певні всказівки що до самого матеріялу. Я поїхав в п'ятницю раненько до неї. Там показало ся що Стриєнка нічо не вміє а найменше вміє саму гармонію і майже нічо в ній не орієнтує ся. Заправили мене зараз до ріжного рода викладів з гармонії. Стосунок мого знання з гармонії до її знання є той сам, що знання П[ана] Директора до мого. Отже супроти цього я вмію дуже добре гармонію і я вчив її того, що сам умію. То саме з історією і теорією. Досить, що так скінчило ся, що пустила мене від себе доперва в суботу пополудне. Розумість, що я за той цілий час там в Стрию грав дуже мало і то лише Scherzo a Nokturn-на, бо не взяв собі нот думаючи що за пів дня верну до Самбора. На тім ще не скінчило ся і Стриєнка сказала, що знати мене не хоче єсли я перед її іспитом (вона здає 25 с[его] м[ісяця]) ще бодай на 2 дни не приїду. Се є причиною того, що я не приїхав на лекцію. Щоби втрату її надолужити постановив я собі зробити до середи Nokturn і привезти його на лекцію в середу. Пюрко⁵⁹ мені казав, що моя клясифікація в середу. Прошу мені ласкаво написати чи я буду міг мати рано лекцію. В кожному разі я в середу приїду.

Вчера вечером приїхав Пюрко зі Львова і привіз свідоцтво іспиту з дуже добрим успіхом. Мені зробило ся прикро, що він від мене ліпше здав і трохи мене зразило до поборювання дальших трудностей в музиці. Чому то мені природа не дала його пильности. Прещінь вонаби мені ліпше придала ся як йому. Не хочу запускати ся в ріжного рода подібні сентименталізми, хоч вони самі чоловікові під перо лізуть і домагають ся виявлення їх о собі чекати це вповні зрозуміло. Я починаю чим раз більше вірити, що такі неповодження можуть чоловіка дуже поважно зразити до праці і тоді все змарнує ся.

Я розпитував за п[аном] Мончинським і мені сказали, що це який багатий урядник залізничний і що вже собі якесь ауто купив і розбиває ся ним по цілім світі.

Прошу мені ласкаво написати про клясифікацію а я до того вповні застосуюся. Остаю з глибоким поважанням

Роман Савицький

⁵⁹ Богдан П'юрко (1906 – 1953) – хоровий і оркестровий диригент, піаніст і педагог. Випускник Вищого музичного інституту у Львові та Празької консерваторії. Працював корепетитором київської Опери (1928–1930), диригентом «Дрогобицького Бояна» (1930–1939, 1942–1944), директором та викладачем Дрогобицької філії Вищого музичного інституту (1933–1939, 1942–1944). 1945 року емігрував до Німеччини, а звідти 1952 – до США.

Самбір 12 / VI 927

ММСЛ. Автограф чорним чорнилом на складеному вдвоє пожовклому аркуші паперу (16,8 x 14,3 см). Текст на 4 сторіночках. 2–4 сторінки з коричневою плямою. Лист зі слідом позовжнього згину. З листом зберігається конверт (9 x 15,4 см), адресований українською і польською мовами В. Барвінському до Львова на вул. Хшановську 10.

№ 2

Лист Інспектора С. Людкевича до Міністерства Віросповідань і Народної Освіти у Варшаві з приводу надіслання звітів робот філій за 1932/33 р. і документів педагогів Романа Савицького і Дарії Левицької-Неділко.

Instytut Muzyczny im. Łysenki
we Lwowie

Lwów, dnia 19/VII. 1933

Do
Ministerstwa W.R.i O.P.

w Warszawie

Inspektorat i Kierownictwa Filji Instytutu Muzycznego im. Łysenki, a mianowicie filje w Stryju, Przemyślu, Drohobyczu, Stanisławowie, Kołomyji, Tarnopolu, Złoczowie, Jaworowie, Boryslawiu i Samborze – przedkłada niniejszem sprawozdania z nauki i działalności dotyczących szkół muzycznych za rok szkolny 1932/33.

Do sprawozdania załącza się program wspólne j produkcji wszystkich filij we Lwowie, niektóre programy produkcji szkolnych i koncertów urządzanych przez filje, oraz «Słownik Muzyczny» wydany nakładem i staraniem kierownictwa filji w Stryju⁶⁰, zatwierdzony przez centralę dla użytku Instytutu Muzycznego im. Łysenki.

Przy tej sposobności Inspektorat Filji przedkłada Ministerstwu dokumenty kwalifikacyjne wykształcenia muzycznego nowoangażowanych sił nauczycielskich: 1. p. Romana Sawickiego, absolwenta mistrzowskiej szkoły fortepianu w Pradze – nauczyciela fortepianu w Stryju i Samborze, oraz 2. p. Darji Lewickiej – Nediłkowej⁶¹, absolwentki Akademii Muzycznej w Wiedniu, nauczycielki solowego śpiewu w Jaworowie.

Inspektor.

ММСЛ. Інвентарний № 3121. Машинопис на друкарській машинці з чорною стрічкою на пожовклому аркуші паперу, складеному вдвоє. На двох «сторінках» складеного аркуша – тексти двох документів, розташовані за аркушевим принципом. Цей документ – на першій «сторінці». В тексті документа є рукописні позначки голубим олівцем рукою С. Людкевича.

⁶⁰ Йдеться про «Музичний словник» З. Лиська, виданий 1933 року видавництвом Музичного товариства ім. М. Лисенка у Стрию. Словник був результатом роботи «термінологічної комісії», в складі якої працювали усі педагоги-теоретики Інституту, серед них і С. Людкевич.

⁶¹ Дарія Неділка (Неділкова, ? – після 1942) – камерна співачка, дружина диригента і педагога Володимира Неділки. Наприкінці 1920-их років закінчила вокальний факультет Віденської консерваторії. Протягом 1930–1939 рр. працювала педагогом вокалу у Яворівській філії Вищого музичного інституту. Була учасницею постійних концертних імпрез в Яворові.

Переклад:

Музичний Інститут ім. М. Лисенка
У Львові

Львів, дня 19 /VII. 1933.

До

Міністерства Віросповідань Релігійних і Народної Освіти.

Інспекторат і Керівництво Філій Музичного Інституту ім. Лисенка, а зокрема філії у Стрию, Перемишлі, Дрогобичі, Станіславові, Коломиї, Тернополі, Золочеві, Яворові, Бориславі і Самборі – подає цим справоздання з науки і діяльності дотичних музичних шкіл за шкільний рік 1932/33.

До справоздання долучаються разом продукції всіх філій у Львові, деякі програми шкільних заходів і концертів, влаштованих Філіями, а також «Музичний Словник», виданий накладом і старанням керівництва філії у Стрию, затверджений через центрально для вжитку Музичного Інституту ім. Лисенка.

При тій нагоді Інспекторат Філій додає Міністерству кваліфікаційні документи музичної освіти новоангажованих учительських сил: 1. П. Романа Савицького, абсолювента школи майстерності у Празі – учителя фортепіано у Стрию та Самборі, а також 2. П. Дарії Левицької-Неділкової, абсолювентки Академії Музичної у Відні, учительки сольного співу в Яворові.

Інспектор

№ 3

Звіт керівника Самбірської філії Романа Савицького з діяльності філії
в 1932/33 шкільному році.

Instytut Muzyczny um. Łysenki we Lwowie. – Filja w Samborze.

Rok spraw. 1932/33.

Filja w Samborze założona we wrześniu r. szk. 1932/33 obejmowała tylko klasę fortepianu, prowadzoną przez prof. R. Sawickiego i przedmiotów teoretycznych, prowadzonych przez nauczycielkę O. Kozakiewiczówną. Uczniów wpisanych było 18 – wedle wyznania: 16 gr.-kat., 2 rzymo-kat. U ciągu roku szkolnego wystąpiło 4 gr.-katolików. Do egzaminu rocznego przystąpiło 11, i wszyscy otrzymali promocję: kurs niższy: 3 z 1 roku na drugi, – 4 z drugiego na trzeci, 3 z trzeciego na czwarty; kurs średni: 1 ze stopnia pierwszego na drugi. Egzamina półroczne i roczne odbyli się pod przewodnictwem Inspektora. Przy sposobności egzaminów nauczycieli odbyli dwie konferencje pod przewodnictwem tegoż Inspektora.

Za kierownictwo:

R. Sawicki m.p. prof. fortepianu.

ММСЛ. Інвентарний № 3121. Машинопис на друкарській машинці з чорною стрічкою на пожовклому аркуші паперу, складеного вдвоє. На двох «сторінках» складеного аркуша – тексти двох документів, розташовані за аркушевим принципом. Цей документ – на другій «сторінці». Серед архіву С. Людкевича зберігся також рукописний оригінал цього звіту, писаний Р. Савицьким (Інвентарний. № 3084). На звороті тексту звіту надруковано: «W roku szk. 1932/33 uczyły w Drohobyczu 3 siły nauczycielskie, dwie fortepianu i jedna skrzypiec. Teoretycznych przedmiotów udzielał kierownik. Urządzono dwie produkcje: półroczną i roczną».

Переклад:

Інститут музичний ім. Лисенка у Львові. – Філія у Самборі.

Рік справоздання 1932/33.

Філія у Самборі заснована у вересні шкільного року 1932/33 охоплювала тільки класи фортепіано, проваджену проф. Р. Савицьким, і теоретичних предметів, проваджених учителькою О. Козаковичівною. Вписаних учнів було 18 після віросповідання: 16 греко-католиків, 2 римо-католики. Протягом навчального року виступило 4 греко-католики. До річного екзамену приступило 11, з них отримали промоцію: курс нижчий: 3 з першого року на другий, 4 – з другого на третій, 3 – з третього на четвертий; курс середній: 1 з першого ступеня на другий. Піврічні і річні екзамени відбулися під проводом Інспектора. З нагоди екзаменів учителі відбули дві конференції під проводом того ж Інспектора.

За керівництво

Р. Савицький, рукою власною, професор фортепіано

№ 4**Лист від СУПРОМу до Стрийської філії Музичного товариства
ім. М. Лисенка**

Ч[исло] 73 / 39

До Виділу Музичного Т[овариств]ва ім. М. Лисенка Філія

в СТРИЮ.

У справі колишнього директора Філії Муз[ичного] Інститута в Стрию Д[окто]ра Зиновія Лиська, Рада Союзу Українських Професійних Музик подає до відомо Виділу Муз[ичного] Т[овариств]ва ім. Лисенка в Стрию що слідує:

Прийнявши до полагодження спірну справу між членом нашої професійної організації і Виділом Музичного Т[овариств]ва ім. Лисенка в Стрию, зокрема з його Головою проф. В. Котовичом⁶², Рада «Супрому» постановила собі за завдання повести до полагодження тої справи дорогою безпосереднього порозуміння. В тій цілі Рада «Супрому» делегувала двох своїх членів: дир[ектора] Василя Барвінського і Д[окто]ра Василя Витвицького, які в тій справі їздили до Стрия, представляючи делегатам Стрийського Виділу в імені Ради «Супрому» вимоги відносно моральної сатисфакції і матеріально-го відшкодування для Д[окто]ра З. Лиська. У згаданих, як і пізніших переговорах з головою П[аном] Котовичом, як рівнож у довгій переписці, делегати Ради «Супрому» не могли наклонити противної сторони до пропонованої ними розвязки справи, мимо цього, що Рада зробила далекойдучі уступки із свого первісно занятого становища.

У висліді того Рада «Супрому» порішила передати спірну справу з Виділом

⁶² Володимир Котович (1877–1948) – учасник визвольної боротьби, педагог, культурно-громадський діяч. Випускник природничого факультету Ягеллонського університету у Кракові. Працював педагогом у Стрию. З 1905 р. – член товариства «Взаємна поміч українського учительства», співзасновник руханкового товариства «Сокіл» у Стрию. Організатор духового оркестру. Учасник Першої світової війни, майор австрійської армії, комендант табору російських військово-полонених у Яворові під Львовом, де організував табірний хор, оркестр і театральний гурток. У період ЗУНР – окружний комендант Стрия. Брав участь у боях з поляками, росіянами, пройшов «чотирикутник смерті біля Вінниці. Перебував у Чехословаччині у таборах для інтернованих воїнів УГА. Член «Стрийського Бояна», співзасновник (разом з С. Людкевичем) і перший директор Стрийської філії Музичного товариства ім. М. Лисенка і Вищого музичного інституту при ній. Засновник жіночої учительської семінарії та краєзнавчого музею «Верховина» у Стрию. Після 1939 р. – шкільний інспектор у Стрию. 1943 р. емігрував до Німеччини, де й помер.

Муз[ичного] Т[оварист]ва ім. Лисенка в Стрию під осуд третьої сторони, а саме громадянського суду, інстанції респектованої усіми установами і громадянами. Із своєї сторони Рада «Супрому» віддала заступництво проф. Володимирови Зубрицькому⁶³, замешканому у Львові при вул. Хшановської ч. 9. У відповіді на письмо арбітра «Супрому» Виділ Стр[ийського] Муз[ичного] Т[оварист]ва просив спершу про відсунення речинця полагодження справи з причини ювілейних обходів тамошнього Товариства⁶⁴. Щойно пізніше Виділ Стрийського Муз[ичного] Т[оварист]ва заявив, що не приймає пропонованого Радою Супрому полагодження справи громадянським судом.

Таку поведінку Виділу Муз[ичного] Т[оварист]ва ім. Лисенка в Стрию вважаємо крайню негромадянською, незгідною з загально прийнятими в нашому суспільстві нормами.

Поступовання Виділу Муз[ичного] Т[оварист]ва ім. Лисенка в Стрию із Директором Муз[ичного] Інституту Д[окто]ром З. Лиськом, українським композитором і музикологом, Рада «Супрому» осуджує як найгострійше.

Рівночасно звертаємо переслане на руки Д[октора]ра З. Лиська письмо Стрийського Виділу з дня 17. V. 1938 р. Звертаємо рівнож переслану вже без попереднього порозуміння з Радою «Супрому» квоту 100 (сто) зол., яку Рада «Супрому» зложила до депозиту «Пром-Банку» сейчас після її одержання.

Сьогоднішнього письма не подаємо до публичного відома тільки з уваги на триваючі від довшого часу загально-національні обставини.

Натомість відписи того письма передаємо безпосередньо заінтересованим, а саме: Д[окто]рові З. Лиськові, Центральному Виділові Муз[ичного] Т[оварист]ва ім. Лисенка у Львові і Інспекторові Муз[ичного] Інститута ім. Лисенка Др. Ст. Людкевичеві.

Львів, дня 13 мая 1939.

За Раду Союзу Укр[аїнських] Проф[есійних] Музик у Львові:

Роман Савицький (секретар)

Василь Барвінський (голова)

ММСЛ. Машинопис на друкарській машинці з чорною стрічкою з обох сторін пожовклого і пошарпаного з усіх боків аркуша паперу (33,5 x 21 см). В кінці листа – власноручні підписи чорним чорнилом, між ними – кругла печатка СУПРОМу фіолетовим чорнилом.

⁶³ Володимир Зубрицький (1888–1978) – український громадський діяч, син священника і етнографа Михайла Зубрицького, педагог, депутат сейму II скликання Польської Республіки (1918–1939), завідувач культурного відділу Українського Національного Комітету. Випускник Української чоловічої гімназії в Перемишлі (1906) та Віденського університету (1911). Працював педагогом у згаданій гімназії (1911–1919, 1920–1922) та у Інституті для дівчат у Перемишлі (1920–1924), у гімназії «Рідної Школи» в Рогатині (1925–1926). Автор літературознавчого дослідження про Герасима Смотрицького, посол від Перемишля до Сейму II Польської Республіки (1928–1930), редактор газети «Український голос» у Перемишлі (1931), управитель бурси імені кардинала Сильвестра Сембратовича у Львові (1932–1939). У вересні 1939 р. арештований поляками і засуджений до розстрілу у шпигунстві на користь Німеччини, але приближення фронту ліквідувало справу. В 1940-их працював в Інституті радянської торгівлі, потім (1944–1947) у видавництві «Радянська школа». 1947 р. депортований на спецпоселення в Сибір, 1958 – реабілітований вернувся до Львова.

⁶⁴ Йдеться про відзначення впродовж осені-зими 1938 року 25-ліття існування філії Музичного товариства ім. М. Лисенка у Стрию. 29 жовтня відбулася Служба Божа, 8 листопада – ювілейний концерт учнів філії, а 7 грудня – концерт педагогів за участю Галі Левицької, Дрогобицького і Стрийського «Боянів». Рішенням засідання Музичного товариства 28 листопада 1938 р. С. Людкевич із М. Волошином були делеговані на цю подію.

Література

1. Барвінський В. Святочний концерт в 100-ліття появи «Русалки Дністрової». *Новий час*. 1937, № 87, 21 квітня, С. 8.
2. Блажейовський Д. Історичний шематизм Перемиської єпархії з включенням Апостольської адміністрації Лемківщини (1828–1939). Львів : Каменярь, 1995. 1007 с.
3. Звіт з діяльності Вищого Музичного Інституту ім. Лисенка і його філій (за р. 1929–1930). *Боян: місячник для організації укр. хорів*. 1930. № 4–5. Львів–Дрогобич, 1930. С. 57.
4. Кашкадамова Н. Роман Савицький – піаніст і педагог. *Кашкадамова Н. Фортеп'яння мистецтво у Львові: Статті. Рецензії. Матеріали*. Тернопіль : Астон, 2001. С. 155–161.
5. Кашкадамова Н. Українська фортепіанна музика в репертуарі піаністів Галичини (60-ті роки XIX ст. – 1939 р.). *Записки НТШ*. Том ССXXXII: *Праці Музикознавчої комісії*. / Ред. О. Купчинський, Ю. Ясиновський. Львів, 1996. С. 125–153.
6. Книга протоколів Союзу Українських Професійних Музик у Львові. *Союз Українських Професійних Музик у Львові: Матеріали і документи*. / Ред.-упоряд. В. Сивоhip, Р. Стельмашук. Львів : Сполом, видавництво М. Коць, 1997. С. 61–139.
7. Козакевич С. З концертової салі. Концерт Романа Савицького в Самборі. *Діло*. 1932. № 238, 26 жовтня, С. 5.
8. Курилишин К. Часопис «Діло» (Львів, 1880–1939 рр.): Матеріали до біо-бібліографістики. Т. 9: 1931–1935 рр. Дрогобич : Коло, 2025. 864 с.
9. Лабанців-Попко З. Сто піаністів Галичини. Львів : НТШ 2008. 223 с. (Українознавча наукова бібліотека НТШ. Число 23).
10. Лисько З. Шевченківський концерт. *Діло*. 1939. № 52, 8 березня. С. 8.
11. Людкевич С. Василь Барвінський (у 30-ліття музичної діяльності). *Діло*. 1938. № 47. 4 березня. С. 3–4.
12. Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи / Упоряд., редакція, переклади, примітки З. Штундер. Том 2. Львів : Видавництво М. Коць, 2000. 815 с.
13. Львівська Національна Наукова Бібліотека ім. В. Стефаніка. Відділ рукописів. Ф. 163 (Львівська державна консерваторія). Конс. 171/3. Арк. 31.
14. Медведик П. Діячі української музичної культури (матеріали до біо-бібліографічного словника). *Записки НТШ*. Том ССXXXII: *Праці Музикознавчої комісії*. / Редактори О. Купчинський, Ю. Ясиновський. Львів : НТШ, 1996. С. 464–558.
15. Меморіальний музей Станіслава Людкевича у Львові. Інвентарні №№ 4283, 2525, 2523, 3121, 3084.
16. Місячник «Українська музика» (1937–1939) : Систематичний покажчик змісту журналу. / Упоряд. Р. Мисько-Пасічник, В. Пасічник. Львів, 2003. 59 с.
17. Новинки. Піаніст Роман Савицький. *Діло*. 1932, № 241, 29 жовтня, С. 5.
18. Новинки. Святочний вечір у двадцяті роковини смерті Миколи Лисенка. *Діло*. 1933. № 29, 8 лютого, с. 5.
19. Новинки. Третій з циклу ювілейних концерт. *Новий час*. 1938. № 232. 19 жовтня. С. 8.
20. Новинки. Третій з циклу ювілейних концертів. *Діло*. 1938. № 231. 18 жовтня. С. 9.
21. Нові вчительські сили Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка. *Новий час*. 1933. № 195. 3 вересня. С. 4.
22. Савицький Р. Вечір пісень Василя Барвінського. *Українська музика*. 1938. № 6 (16). С. 110–111.
23. Святочний вечір Миколи Лисенка. *Новий час*. 1933. № 38. 20 лютого. С. 6. Підпис: Й.Л.
24. Тридцятьліття композиторської праці Василя Барвінського. *Новий час*. 1939. № 123. 5 червня. С. 5. Підписано: В.К.
25. Штундер З. Станіслав Людкевич. Життя і творчість. Т. 2 (1939–1979). Жовква–Львів : Місіонер, 2009. 360 с.

Дата першого надходження статті до видання: 29.12.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 26.01.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 13.03.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу
CC BY 4.0